

Databáze výrobců hudebních nástrojů

(<http://www.mcmi.cz/databaze>)

Databáze přináší souhrn informací o výrobcích hudebních nástrojů převážně českého původu, nebo o výrobcích zahraničních, kteří v českých zemích určitý čas působili nebo se zde trvale usadili. Databáze usiluje o co největší komplexnost, proto uvádí kromě základních informací o výrobcích rovněž veškeré dílčí získané informace, které by mohly přispět k dalšímu výzkumu osobnosti výrobce. Heslář vychází převážně z papírové databáze uložené v oddělení hudebních nástrojů Českého muzea hudby, která byla budována kurátory oddělení po několik desítek let. Heslář je dále doplňován o nové osoby a instituce, jejichž existence vyplynula z poznatků novějšího výzkumu a literatury. Z důvodu pohotového zpřístupnění informací jsou u všech hesel naskenovány záznamy stávající papírové databáze. Zpracování jednotlivých záznamů podle níže uvedených pravidel je však postupné a dosud nezpracované záznamy jsou označeny „ve zpracování“.

Metodika projektu

Vzhledem k tomu, že databáze má sloužit především jako podpůrný nástroj organologického výzkumu a nikoli jako konvenční lexikografické dílo, je metodika projektu směřována několika specifičnostmi:

- **publikování databáze je rozděleno na tři navazující úkoly:** 1) první krok spočívá v digitalizaci stávající papírové databáze, která byla komplexně systematicky aktualizována do 80. let 20. století (v dalších letech byly výzkum a aktualizace zaměřeny na dílčí osobnosti, nikoli na databázi jako celek); 2) návazným krokem je zpracování dat této databáze do podoby slovníkových hesel (nejde jen o formální úpravu, ale též o ověření uvedených zdrojů); 3) finálním krokem je postupná aktualizace jednotlivých hesel dle poznatků nejnovějšího výzkumu a literatury a též rozšíření hesláře o nová hesla dle výsledků nejnovějších výzkumů.

Zveřejnění stávající (tj. nově neaktualizované) podoby databáze je opodstatněno možností poměrně pohotového zveřejnění dat a zejména rozsahem informací, které tato stávající databáze obsahuje. I v této podobě totiž představuje velice významný zdroj organologického výzkumu. Aktualizace dle nejnovějších poznatků jako návazný krok je úkol časově náročný, proto bude naplňován postupně.

Vzhledem k těmto důvodům je v záhlaví každého hesla uvedeno v hranatých závorkách datum poslední revize hesla. To navíc zajišťuje do budoucna možnost neustálého doplňování nově získaných informací.¹

- **struktura hesel je dvouúrovňová:** v první úrovni uvádí heslo základní a z organologického hlediska zásadní informace o výrobcí (typograficky odlišeno tučným fontem), v rámci druhé úrovně jsou uvedeny veškeré další dílčí informace i méně zásadního rázu, které však mohou přispět k nalezení nových zdrojů informací o výrobcí.

Toto dvouúrovňové pojetí společně s obsahovou otevřeností hesel přináší uživatelům servis komplexní a neustále aktuální rešerše o dané osobnosti.

- **databáze výrobců je propojena s databází nástrojů,** což bude postupně se zpracováním nástrojové databáze umožňovat uživatelům kromě studia informací o výrobcí také studium konkrétních dochovaných nástrojů z jeho dílny.

Podrobná struktura jednotlivých hesel sestává z několika polí. Charakteristika jednotlivých polí a metodické uchopení jejich dílčích problematik je následující:

- **JMÉNO:** Jméno se uvádí ve formátu „příjmení, křestní jméno/-a“, v hranatých závorkách jsou uvedeny alternativy psaní jmen a příjmení. V databázi se hesla řadí podle primárního uvedeného příjmení, fulltextové vyhledávání však umožňuje vyhledávat také v alternativních formách jmen. V případě výskytu alternativ je jako primární jméno výrobce použito to, které výrobce sám používal. Pokud toto není známo, řídí se volba primárního příjmení podle četnosti výskytu v pramenech a literatuře či dle jiných konvenčních zvyklostí. Výrobci stejného jména a příjmení jsou v databázi odlišeni pomocí římských číslic v závorce, např. Ambrosch, Karl (I), přičemž přiřazení římské číslice se řídí chronologickým hlediskem.
- **ŽIVOTNÍ DATA:** Životní data se uvádějí ve formátu rozsahu let, tj. „rok narození – rok úmrtí“, resp. „rok založení firmy – rok zániku firmy“; detailní informace k životním datům (den a místo narození/úmrtí) se nacházejí přímo v textu životopisu, pokud jsou známé. Pokud není znám rok narození, nebo úmrtí, je nahrazeno neznámé datum otazníkem (např. 1890–?). V případě, že není známé ani jedno životní datum a jejich bližší specifikace je nemožná, je toto pole definováno na úrovni století (např. 1. pol. 18. století; přelom 19. a 20. století). V některých případech, kdy nejsou životní data známa, ale jsou známa data blízká se datu narození nebo datu úmrtí (např. datum vyučení, datum předání živnosti apod.), jsou životní

¹ Z tohoto důvodu doporučujeme citovat odkazy na jednotlivá hesla včetně data poslední revize.

data definovaná rozsahem let s použitím následujících zkratk: a = před rokem, c = přibližně v roce, p = po roce (např. a1820–1887; c1900–1950; a1843–p1900).

- **MÍSTO PŮSOBIŠTĚ:** Názvy obcí jsou uváděny vždy v jazyce originálu a dle současného geografického názvosloví, přičemž u zahraničních obcí jsou v případě zažitých českých ekvivalentů názvu uváděny tyto oddělené lomítkem za jazykem originálu (např. Wien / Vídeň; Nürnberg / Norimberk). Historické ekvivalenty názvů českých obcí jsou uvedeny za aktuálním názvem vždy v hranaté závorce (např. Kraslice [Graslitz]). V případě dvou a více působišť výrobce jsou místa řazena chronologicky, pokud je jejich chronologie známá.

- **ŽIVOTOPIS:** Struktura životopisu je dvouúrovňová: V první části uvádí heslo zásadní informace o výrobcí, tj. data narození a úmrtí, poznámky k místu narození, místu působiště apod., informace o vyučení v oboru, o získaných zkušenostech, o zásadních pracích apod. Typograficky je tato část odlišena tučným fontem.

Ve druhé části jsou uvedeny veškeré další dílčí informace i méně zásadního rázu, které vyplývají z detailní rešerše literatury a pramenů, např. údaje o sňatcích, adresách pobytu, mimooborových aktivitách apod. Uvedení komplexních výsledků rešerše je odůvodněno možností nalezení nových zdrojů informací o výrobcí.

- **SIGNATURA:** Toto pole se skládá obvykle ze dvou částí: přepisu signatury a jejího popisu. **Přepis** uvádí přesné a doslovné znění signatury používané výrobcem. V případě použití jiného písma než latinky je doplněný též o transliteraci do latinky (týká se zejména azbuky). Nečitelné místo v signatuře je v přepisu nahrazeno skupinou znaků „[...?...]“, nejisté čtení slova v signatuře se označuje otázníkem v hranaté závorce bezprostředně za nečitelným slovem (např. ... Prague[?] anno...).

Popis doplňuje tyto informace o charakteristiku provedení signatury, popis zdobení a dalších dílčích detailů charakterizujících danou signaturu.

V případě, že výrobce používal více typů signatur, jsou uvedeny v chronologickém pořadí všechny známé podoby signatur včetně určení období, pro které je daná signatura charakteristická (pokud je toto možné určit).

- **DOCHOVANÉ NÁSTROJE:** Soupis dochovaných nástrojů se řadí dle nástrojových skupin a kategorií, v jednotlivých kategoriích pak podle ladění a následně podle datace výroby (pokud je možné toto určit). Nástroje zdokumentované v databázi nástrojů jsou v seznamu podbarveny a hypertextově propojeny se záznamem v databázi nástrojů.
- **PRAMENY:** Prameny odkazují na archívní materiály písemné, obrazové či zvukové. Písemné materiály jsou mezi prameny řazeny pouze v tom případě, že se jedná o rukopisné práce či

ojedinělé tisky. V případě běžně dostupných tištěných pramenných materiálů jsou tyto citovány v rámci literatury.

- **LITERATURA:** Literatura je citována důsledně chronologicky, nikoli systematicky (tedy s ohledem na vyčlenění lexikografických a jiných forem).